

การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Transformational Management Affecting Academic Administration of Schools
under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1

ชมนาด ลือภูเขียว¹ และ สุรชัย สิกขาบัณฑิต²

Chommanard Luephukheaw and Surachai Sikkhabandit

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการและการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$) ค่าเฉลี่ยคะแนนจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$) ค่าเฉลี่ยคะแนนจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านวัฒนธรรม และด้านโครงสร้าง 3) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้าง ด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านบุคลากร ($R^2 = 0.606$, $F = 88.087$, $p\text{-value} = 0.000$)

คำสำคัญ: การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ / โรงเรียนประถมศึกษา

Article Info: Received 19 December, 2019; Received in revised form 5 March, 2019; Accepted 11 September, 2019

¹ นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย อีเมล: european1985@gmail.com
Graduate Student, Master of Education Program in Educational Administration, Eastern Asia University Email: european1985@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร M.Ed. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย อีเมล: surachais@eau.ac.th

Lecturer, Master of Education Program in Educational Administration, Eastern Asia University Email: surachais@eau.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study the level of academic administration and change management in schools under the the Office of Pathumthani Primary Educational Area Office 1. Informants were 320 principals and teachers of schools under the Office of Pathumthani Primary Educational Area Office 1. Questionnaire was used as research tool. Data were analyzed by using arithmetic mean, standard deviation, correlational coefficients, and the stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows: 1) Academic administration in schools under the Office of Patumthani Primary Educational Area Office 1 was at the highest level ($M = 4.53$) and the mean scores of each aspect was at a high level which were research for educational quality improvement, measurement, evaluation and learning outcomes transferring, curriculum development, in-school quality assurance system development, educational supervision and learning process development, respectively. 2) The change management in academic administration in schools under the Office of Patumthani Primary Educational Area Office 1 was at the highest level ($M = 4.51$). The mean scores from highest to lowest were personnel aspect, technology aspect, cultural aspect, and structural aspect, respectively. 3) The academic administration was related to the change management in all aspects. The following change management aspects were structural, cultural, technology and personnel affected to academic administration ($R^2 = 0.606$, $F = 88.087$, $p\text{-value} = 0.000$). Regression equation showing variance of academic administration in schools under the Office of Pathumthani Educational Service Area Office 1.

KEYWORDS: TRANSFORMATIONAL MANAGEMENT AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION / PRIMARY SCHOOL

บทนำ

โรงเรียน คือ สถานที่อบรมสั่งสอนหรือให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก ทำหน้าที่เสมือนพ่อแม่ เพราะในสังคมยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และโลกแห่งเทคโนโลยี ดังนั้นรูปแบบของครอบครัวไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีความแตกต่างจากสังคมชนบท แต่สิ่งที่มีเหมือนกัน คือ

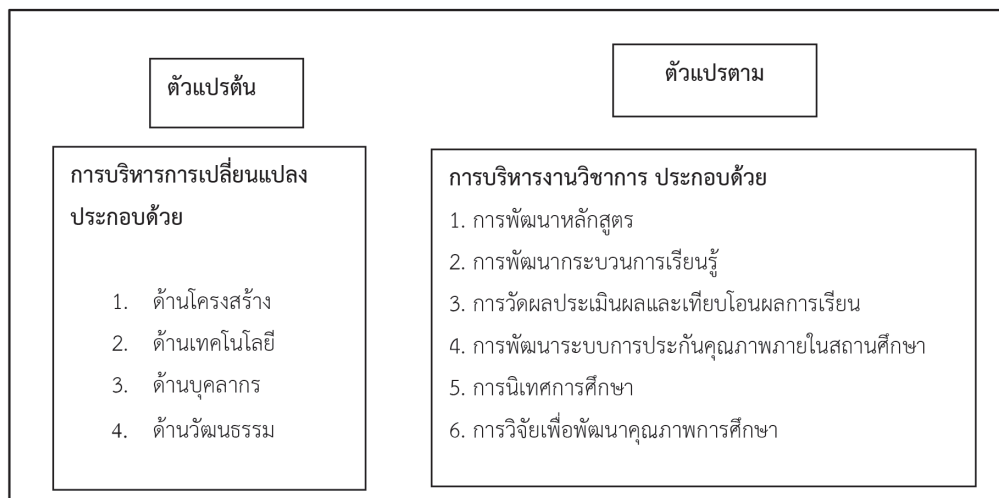
ความเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ และนิยมจ้างคนเลี้ยงดูบุตร แทนที่จะให้ญาติมาช่วยดูแลบุตร ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างรวดเร็วดังกล่าวทำให้พ่อแม่จำเป็นต้องนำบุตรมาเข้าเรียนที่โรงเรียนมากขึ้นเพื่อช่วยลดปัญหาการไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตร และโรงเรียนถือว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สำคัญเพราะเป็นสถานที่ที่มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาช่วยกันดูแล ทำให้สถานที่นี้มีอิทธิพลและมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-5 ปี จะช่วยพัฒนาการทางสังคมของเด็ก มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เด็กจะเรียนรู้กฎกติกา กฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังช่วยสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยู่รอบตัวได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญทางสังคมที่ได้สร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กให้เป็นคนดี และเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน เด็กจะรับรู้คุณค่าของโรงเรียนที่อบรมบ่มนิสัยและให้ความรู้แก่ตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ด้าน ล้วนมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กัน แต่การบริหารจัดการงานวิชาการจัดว่ามีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในสถานศึกษาเนื่องจากเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร และสถานศึกษานั้น ๆ

ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่ขาดภาวะผู้นำทางวิชาการจนทำให้เกิดผลสะท้อนในการจัดการศึกษา ปัญหาด้านการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากเยาวชนไทยยังเรียนโดย ขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตัวเองไม่ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาโดยรวม ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพคุณภาพทางการศึกษาปัจจุบัน ไม่เป็นที่น่าพอใจของหลายฝ่าย เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตกต่ำเกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะวิชาหลัก คือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย จำเป็นต้องแก้ปัญหาโดยด่วน

ผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะขาดความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหารจะบริหารโรงเรียนและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสภาพการณ์

ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของครูและช่วยเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนไปพร้อมกัน ความสำคัญอีกประการ คือ ผู้บริหารที่มีภาวะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการจะช่วยสนับสนุน และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งหมายถึงนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จึงเป็น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา โดยเฉพาะวิชาการของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารไม่สามารถทำงานเหล่านี้คนเดียวได้ ดังนั้น ครูจึงเป็น บุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการกิจในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ จากผู้บริหารเพื่อนำมาใช้ให้ เป็นรูปธรรมทั้งด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านวิชาการที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการที่ จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ ดังนั้นความคิดเห็นของครูต่อภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารให้สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่มีคุณภาพได้

กรอบแนวคิดการศึกษากิจการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ ดังภาพ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียน จำนวน 103 โรง โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 1,926 คน

2. ประชากรเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนจำนวน 31 โรง โดยผู้บริหารและครู จำนวน 320 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือตามกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง

0.67-1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเป็น 0.77

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พร้อมแบบสอบถามถึงสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ฯ ทางไปรษณีย์พร้อมซองเปล่ากำหนดซองถึงผู้วิจัย ติดตราไปรษณียากร เพื่อสะดวกในการส่งคืนรวบรวมข้อมูลจากที่จัดส่งไป ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความเชื่อมั่น ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha coefficient) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์สัมพัทธ์ประสิทธิสัมพัทธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีตำแหน่งหน้าที่เป็นครู จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้ที่มีการประกอบการทำงาน 11-15 ปี ไม่มีวิทยฐานะ สรุปผลการวิจัยเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. การบริหารวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$, $SD = 0.16$) และรายด้านเรียงตามลำดับการบริหารวิชาการจากมากไปหาน้อยได้ ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($M = 4.57$, $SD = 0.25$) ด้านการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($M = 4.55$, $SD = 0.24$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.54$, $SD = 0.25$) ด้านการพัฒนา

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($M = 4.52, SD = 0.22$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($M = 4.52, SD = 0.23$) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($M = 4.47, SD = 0.27$)

2. การบริหารการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, SD = 0.14$) โดยในรายด้านสามารถเรียงลำดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ($M = 4.53, SD = 0.17$) ด้านเทคโนโลยี ($M = 4.52, SD = 0.18$) ด้านวัฒนธรรม ($M = 4.52, SD = 0.19$) และด้านโครงสร้าง ($M = 4.47, SD = 0.20$)

3. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน โดยการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง ด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ($R^2 = 0.606, F = 88.087, p\text{-value} = 0.000$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า การบริหารวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53, SD = 0.16$) เป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางวิชาการในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเกิดสูงสุดแก่ผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาให้เรียนเป็นคนดี โดยจากผลการศึกษาที่พบว่าการบริหารวิชาการในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.57, SD = 0.25$) สาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจจะเนื่องเพราะว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ขึ้นในชั้นเรียน ขณะที่สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการหาวิธีการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการแก้ปัญหาการบริหารจัดการด้านคุณภาพการศึกษา การเรียนการสอนโดยการใช้กระบวนการวิจัยที่มีแบบแผน และบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และลักษณะของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ส่วนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด ($M = 4.47$, $SD = 0.27$) นั้น อาจจะเป็นเพราะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกประสบการณ์ ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนนั้นจำต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งในระยะเวลาอันจำกัดของการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน อาจจะไม่เพียงพอให้ผู้สอนปรับพฤติกรรมของผู้เรียนได้ อีกทั้งในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนนั้นจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนด้วย สำหรับการจัดการเรียนการสอนซึ่งปริมาณผู้เรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนมาก อาจจะไม่ตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สมบูรณ์ นนท์สกุล (2548) ทำการศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนงานบริการสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ และงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ จีระประภา โมจิตะ (2554) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจัดอันดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารงานงบประมาณเป็นอันดับที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับที่ 2 ด้านการบริหารงานบุคคลเป็นอันดับที่ 3 และด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นอันดับที่ 4 ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุที่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกันอาจจะเป็นเพราะบริบทในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นหน่วยงานรัฐบาล ซึ่งเน้นการบริหารวิชาการตามภารกิจของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าอย่างอื่น ในขณะที่งานวิจัยของ จีระประภา โมจิตะ ศึกษาในบริบทของเอกชน ซึ่งแม้

จะให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ แต่สถาบันการศึกษาเอกชนยังมองเรื่องของผลกำไรจากการประกอบการเป็นหลัก ผลการศึกษายังไม่สอดคล้องกับ อัมพร อินผอง (2555) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับการ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการดำเนินการน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวและองค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแต่ก็อยู่ในระดับมาก ซึ่งสาเหตุอาจจะเป็นเพราะการศึกษาของ อัมพร อินผอง (2555) ซึ่งมีความแตกต่างในด้านเวลากับงานวิจัยนี้ เนื่องจากระยะเวลาที่แตกต่างกัน 6 ปี ทำให้นโยบายและทิศทางของการศึกษามีความเปลี่ยนแปลงไปได้ จึงส่งผลให้ผลการศึกษามีความแตกต่างกัน

2. การบริหารการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$) ซึ่งสาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ให้สามารถผ่านช่วงการปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ในการทำงานได้สำเร็จ ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีความผันผวนมาก โดยกระบวนการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรม การบริหารการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ที่สูงที่สุดคือด้านบุคลากร ($M = 4.53$)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารการเปลี่ยนแปลงจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จนั้น จะต้องเน้นที่ตัวบุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญ หากบุคลากรในองค์กรให้ความร่วมมือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ส่วนการบริหารการเปลี่ยนแปลงงานวิชาการใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ที่น้อยที่สุด คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง ($M = 4.47, SD = 0.20$) ซึ่งสาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เป็นหน่วยงานราชการซึ่งมีโครงสร้างที่ชัดเจนและค่อนข้างเปลี่ยนแปลงยากเนื่องจากอยู่ในระบบราชการ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ จีระประภา โมจิตา (2554) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนทั้งหมด ดำเนินการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจัดอันดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยใน 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์เป็นอันดับที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นอันดับที่ 2 และด้านการกำหนดเป้าประสงค์เป็นอันดับที่ 3 ตามลำดับ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนแปลงองค์การ คือ ความชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเกิดจากการวิสัยทัศน์ร่วมกันกับบุคลากรในสถานศึกษาทั้งตัวครูและนักเรียน การกำหนดผลสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนการพัฒนาหลักสูตรและการสอนการเปลี่ยนในส่วนของผู้สอน

3. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน โดยการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง ด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านบุคลากรส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งสาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นเพราะการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนองค์กรให้สามารถผ่านช่วงการปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ในการทำงานได้สำเร็จ ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงานของบุคลากรซึ่งรวมถึง พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ขององค์กร ตลอดจนการออกแบบการทำงานใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางด้านเทคโนโลยี มีการนำระบบการทำงานและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สนับสนุนระบบการทำงานในองค์กรให้ก้าวหน้าขึ้น สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนบุคลากรก็จะมีการปรับทัศนคติ

และความสามารถของพนักงาน จัดระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรที่สนับสนุนการทำงานของพนักงาน รวมทั้งมีการปรับวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม แนวปฏิบัติที่นำไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ของพนักงานแต่ละคน และการทำงานเป็นทีม ทำให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาสอดคล้องกับ รัศมี เจริญรัตน์ (2551) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน นำร่องผู้นำการเปลี่ยนแปลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนนำร่องผู้นำการเปลี่ยนแปลงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการเมื่อเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่าด้านการมีอำนาจพยากรณ์คือ ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านกลยุทธ์ การเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผลการศึกษาสอดคล้องกับ จีระประภา โมจิตะ (2554) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านการกำหนดนโยบายมีความสัมพันธ์และมีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน นอกจากนั้นผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Quang, Swierczek, and Thi Kim Chi (1998) ศึกษาโครงสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และวัฒนธรรมในโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยกล่าวนำว่าจำนวนโรงเรียนลดลง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนทั้งหลายต่างก็ประสบปัญหานักเรียนมีผลการเรียนตกต่ำ และครูภาพของโรงเรียนลดลง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การกระจายอำนาจการศึกษา โดยใช้การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ซึ่งมุ่งถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจจากเขตพื้นที่ฐานที่มายังโรงเรียนและสร้างระบบการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอแนวทางการจัดการกับสิ่งที่มีถูกจำแนกออกจากกัน คือภาวะผู้นำกับโครงสร้างองค์การโดยให้ใช้ภาวะผู้นำเป็นตัวช่วยเชื่อมโยงการปรับโครงสร้างอย่างเป็นทางการเข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน และให้เชื่อมโยงองค์ประกอบ 4 ประการต่อไปนี้ทั้งโดยตรง (Linear) และโดยผสมผสาน (Integrated) ซึ่งแบ่งได้ 3 คู่ คือ 1) เชื่อมโยงโครงสร้างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเข้ากับภาวะผู้นำทางการพัฒนาโรงเรียน 2) เชื่อมภาวะผู้นำเข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) เชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับการบริหาร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จีระประภา โมจิระ. (2554). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานเอกชน (วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น
เอเชีย, ปทุมธานี.
- รัศมี เจริญรัตน์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนนำร่องการเปลี่ยนแปลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สมบุญ นนทสกุล. (2548). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหาร
ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
นเรศวร, พิษณุโลก. สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/138493.pdf>
- อัมพร อินผอง. (2555). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตยานนาวา
สังกัดกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

- Quang, T., Swierczek, F. W., & Thi Kim Chi, D. (1998). Effective leadership in joint
ventures in Vietnam: a cross-cultural perspective. *Journal of Organizational
Change Management*, 11(4), 357-372.